

ukládal Horký čas od času do souborů, které nacházely hojně čtenářů (*Pátek*, 1908; *V tomto slzavém údolí*, 1913; *Svatební cesta*, 1931; *Pískání v lese*, 1939 aj.); knižní soubory obsáhly jen menší část jeho celkového publicistického díla.

V básnické tvorbě Horký navazoval na satirické práce J. S. Machara a F. Gellnera. Nejšťastnější byl v epigramatičce vyhoceném verši, v karikaturní hyperbole a v parodii (*Paličovy sloky*, 1905; *Když vesla vypadnou*, 1906). Novinářská profese se však projevila v tendenci rozvádět látku do improvizované, humoristické causerie. Zběžné veršování se také stalo základem rozsáhlejších skladeb epického charakteru (*Inkognito*, 1904).

O Horkého úsilí dramatickém svědčí nejvýrazněji aktovka *Vodopád Giessbach* (1908) a satirická veselohra o 4 dějstvích *Tunel* (1912). První představuje pokus o drama, jehož osou je psychologický konflikt umělce, který obětuje svou tvůrčí dráhu lásce k ženě, druhá je groteskním a parodistickým obrazem předválečné české politiky.

Otakar Hostinský

/ 1847 - 1910 /

**Jeden ze zakladatelů moderní české estetiky a teorie umění.
Zabýval se také krásnou literaturou v studiích a kritikách;
s dobovými literárními problémy nejtěsněji souvisely jeho úvahy
o uměleckém realismu.**

Narodil se v Martiněvsi u Budyně 2. 1. 1847 a studoval na univerzitách v Praze a v Mnichově. V 70. letech se stal docentem, později profesorem estetiky na Karlově univerzitě, přednášel také dějiny hudby na pražské konzervatoři a dějiny umění na Akademii výtvarných umění. Zemřel v Praze 19. 1. 1910. – Po celý život se aktivně podílel na organizování národního kulturního života; přispíval do mnoha hudebních, beletristických a kritických časopisů (*Dalibor*, *Hudební listy*, *Lumír*, *Květy*, *Athenaeum*) i do kulturních rubrik denního tisku (*Pokrok*, *Národní listy*). Do živého kulturního dění zasáhl hlavně obranou moderních tendencí v hudbě, reprezentovaných ve světě R. Wagnerem a u nás v první řadě Bedřichem Smetanou, jeho novým chápáním národnosti hudebního výrazu a jeho úsilím o operu pojatou jako syntetické hudební drama (*Bedřich Smetana a jeho boj o moderní českou hudbu*, 1901). Hostinský nezůstal stranou ani při kritice pravosti RKZ, vedené T. G. Masarykem a J. Gebauerem v revui *Athenaeum*.

Hostinský vyšel z estetických názorů německého filozofa J. F. Herbarta, které měly ve své době v Čechách značný vliv a které odvozovaly estetickou

hodnotu a působivost uměleckého díla z objektivně existujících formálních vztahů a neměnných kategorií estetična. Hostinského umělecky živý duch a konkrétní způsob myšlení však od počátku odporoval abstraktnímu nehistorickému základu herbartovské „vztahové“ estetiky a překonával její formalismus neustálým zřetelem k obsahové složce umění. Zároveň Hostinský navazuje na Herbartovo úsilí ustavit estetiku jako samostatnou vědeckou disciplínu, která má svébytnou oblast zkoumání a je nezávislá na spekulativních filozofických systémech. Cesta k tomuto osamostatnění estetiky se u Hostinského ztotožňuje s přísnou vědeckou analýzou rozličných uměleckých projevů a estetických výtvorů, s konkrétním rozбором typických rysů uměleckého zobrazení. Největší přínos jeho estetického myšlení spočívá v teorii jednotlivých umění (hudby, malířství, literatury) nebo uměleckých oblastí (hudební deklamace, lidová píseň, umělecký průmysl). Otázkám literatury věnoval Hostinský několik větších studií (*Epos a drama*; *Několik slov o české prozodii*) a řadu kritických rozborů a recenzí v časopisech i v denním tisku. Jako jejich myšlenkové vyvrcholení působí zejména úvahy z konce 80. let navazující na dobové spory o realismus (*O pokroku v umění*, č. 1889; *O realismu uměleckém*, č. 1890). Hostinský tu vychází z obecné představy, že disonanční prvky, které byly realismu v tehdejších polemikách vytýkány, neruší klasickou hodnotu uměleckého díla; realismus a idealismus, stavěné v dobových bojích do nesmiřitelného rozporu, chápe jako doplňující se základní estetické principy všeho opravdového umění. Konkrétním rozбором pak odhaluje různé podoby soudobého úsilí o realismus a řeší hlavní teoretické otázky, které se v souvislosti s realistickým směřováním v literatuře i v ostatních uměních staly aktuálními: otázku tendence v umění, životní a umělecké pravdy, krásy a oškřivosti, dokumentárního detailu a jeho vztahu k celku uměleckého díla atd. Podstatnou složkou Hostinského tvorby po r. 1900 jsou jeho práce o lidové písni (*Česká světská píseň lidová*, 1906) a úvahy týkající se funkce umění ve společnosti (*O socializaci umění*, 1903; *Umění a společnost*, 1907).

Josef Krasoslav Chmelenský

/ 1800 - 1839 /

Divadelní, literární a hudební kritik uplatňující zásady preromantismu. Lyrický básník, autor sentimentálních textů oblíbených společenských písní. Tvůrce libret k prvním českým operám.

Narodil se 7. 8. 1800 v jihočeském Bavorově. Jako syn kantora získával už od dětství hudební vzdělání, které se pak odrazilo i v jeho literární